

dedigd met een beroep op de stelling, dat hierdoor een ruilvoetverbetering kan worden bereikt. Op deze wijze kunnen de ontwikkelingslanden dan een groter aandeel van het wereldinkomen tot zich trekken, n.l. in feite door een beperking van de internationale handel. Op zich zelf is dit volkomen juist²⁸⁾, maar gemakkelijk kan worden aangetoond, dat de kwantitatieve betekenis hiervan voor de individuele ontwikkelingslanden slechts zeer gering kan zijn²⁹⁾.

Een derde reden voor het treffen van beschermende maatregelen is, dat men op deze wijze nieuwe ondernemingen en bedrijfstakken het ontstaan wil mogelijk maken. In feite gaat het hier dus om het welbekende opvoedingsargument ten gunste van protectie. Zoals bekend steunt dit argument ten diepste op het bereiken van *externe* voordelen van productie op grote schaal³⁰⁾, welke een tijdelijke bescherming noodzakelijk maken, totdat de bedoelde voordelen zijn bereikt. Op zich zelf is dit argument op ontwikkelingslanden typisch van toepassing, want de onevenwichtige structuur van de gehele volkshuishouding maakt, dat het juist de externe voordelen van de productie op grote schaal zijn, die tot stand moeten worden gebracht, wil de volkshuishouding zich kunnen ontwikkelen.

De drie argumenten, die summier zijn besproken, wijzen dus alle in de richting van protectie, indien de industriële landen hierop tenminste niet met tegenmaatregelen reageren. Toch zou ik willen opmerken, dat dit slechts het geval is, indien andere middelen van internationale bijstand ontbreken. De protectionistische maatregelen, waarover is gesproken, passen a.h.w. in een verouderd wereldbeeld, waarin de afzonderlijke staten los naast elkaar voortbestaan en uitsluitend op eigen krachten zijn aangewezen. Thans is dat niet meer het geval, en zijn er betere middelen om de beoogde doeleinden te bereiken. De vergroting van de kapitaalvorming in de ontwikkelingslanden en het verkrijgen van een hoger aandeel in het wereldinkomen kan veel beter

²⁸⁾ Zie F. de Roos: „Theorie der Internationale Economische Betrekkingen” (1961) blz. 236–239.

²⁹⁾ De mate van ruilvoetverandering hangt af van de elasticiteit van de buitenlandse vraag naar de exportproducten van het ontwikkelingsland en van de elasticiteit van het aanbod in het buitenland van de importproducten van het ontwikkelingsland. Wanneer deze elasticiteiten *voor ieder land afzonderlijk* worden bekeken zullen zij vermoedelijk zeer groot zijn, zodat de ruilvoetverbetering slechts zeer gering zal kunnen zijn. Het is zelfs mogelijk dat er dan vanwege de inkrimping van het handelsvolume een verlies zal optreden, tenzij de beschermende rechten zeer laag zijn, d.w.z. een optimumtarief dat van weinig betekenis is.

³⁰⁾ De Roos: t.a.p. blz. 224–228.